

VLAAMS
RURAAL
NETWERK

LENTE '18

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:

Europa investeert
in zijn platteland

2

Beste lezer,

Wat vliegt de tijd, het is alweer eind maart. Hopelijk hebt u kunnen genieten van de feestperiode en maakt u uw goede voornemens nog steeds waar. We mochten de zon intussen een aantal keer verwelkomen en ook de paasvakantie staat voor de deur. Een ideaal moment om onze eerste nieuwsbrief van 2018 aan u voor te stellen.

Zoals u misschien weet, heeft de Europese Commissie eind november 2017 de grote lijnen van het toekomstige Gemeenschappelijk Landbouwbeleid uit de doeken gedaan. Dit was de aanleiding voor de betrokken Vlaamse administraties om een brainstorm te organiseren over de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen van de Vlaamse land- en tuinbouw, het milieu gelinkt aan landbouw en het Vlaamse platteland. Om die bevindingen voort te kunnen bespreken en uit te diepen, organiseerde het Departement Landbouw en Visserij, in samenwerking met het Vlaams Ruraal Netwerk, in februari twee publieke bevestigingen voor elke burger die interesse heeft in de Vlaamse landbouw en het platteland. Verderop in deze nieuwsbrief leest u hier meer over.

Voor deze lente-editie bezochten we Céline Van Kerschaver en Jannes Maes, de huidige én de vorige internationale vertegenwoordiger van Groene Kring, een jongerenorganisatie in de Vlaamse land- en tuinbouwsector. In 2017 is Jannes Maes verkozen tot voorzitter van de Europese Raad voor jonge landbouwers (CEJA). We polsten naar hun jobinhoud, persoonlijke ambities, uitdagingen waarvoor ze staan ...

We trokken ook naar de Plaatselijke Groep 'Hageland+' en legden ons oor te luisteren bij Michel Toremans van Caritas International. Hij vertelde ons meer over een LEADER-project dat inzet op de sociale integratie van erkende vluchtelingen. Genoeg lectuur dus om eens door te nemen tijdens de paasvakantie.

Veel leesplezier!
Alexander, Ariane en Julie

Schapen en een lammetje in de wei.

PUBLIEKE BEVRAGINGEN OVER DE NODEN VAN DE VLAAMSE LANDBOUW, HET MILIEU GELINKT AAN LANDBOUW EN HET PLATTELAND

De Europese Commissie deed in november 2017 in een mededeling de grote lijnen van het toekomstig Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) uit de doeken. Daarmee gaf ze het startschot voor de voorbereidingen van het nieuwe beleid in de Europese lidstaten.

Op 15 en 22 februari 2018 organiseerde het Departement Landbouw en Visserij, in samenwerking met het Vlaams Ruraal Netwerk, twee identieke publieke bevragingen waarin elke burger en organisatie mee de noden en behoeften van de Vlaamse landbouw, milieu en platteland in kaart kon brengen. Het Departement Landbouw en Visserij kan namelijk ook in het toekomstige plattelandsontwikkelingsbeleid (Pijler II van het GLB) inspelen op een aantal van deze noden.

We betrokken dus in een relatief vroeg stadium een brede groep van stakeholders om te peilen naar de behoeften en noden met betrekking tot deze thema's. Het startpunt van deze publieke bevragingen was een analyse van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen (SWOT) die eerder werd opgesteld door de beheersdiensten van het derde Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPO III). In deze SWOT diepten ze de eerder aangehaalde thema's (landbouw, milieu en platteland) verder uit. In de voormiddag hadden de deelnemers de kans om deze SWOT te bespreken en aan te vullen. Vervolgens inventariseerden ze de noden en

formuleerden ze een aantal doorbraken of ambities. Een doorbraak is een term die gebruikt wordt om een oplossing te benoemen voor de noden en behoeften die naar boven kwamen. In de namiddag werkten de deelnemers een doorbraak naar keuze verder uit. Hierbij formuleerden ze een omschrijving van de doorbraak. Vervolgens beschreven ze wat de impact van deze doorbraak is of waarom deze doorbraak zo belangrijk is. Daarna dachten de deelnemers na over welke randvoorwaarden nodig zijn om dit waar te maken en welke initiatieven of concrete acties nodig zijn om deze ambitie te realiseren. Tot slot bekeken ze welke stakeholders deze acties kunnen uitvoeren.

Er volgt nog een rapport van deze twee publieke bevragingen dat een weergave zal zijn van de discussies in de verschillende groepjes.

Hou zeker onze website in de gaten voor meer informatie: www.ruraalnetwerk.be.

Publieke bevraging op 22 februari 2018 in Waregem.

GEPASSIONEERDE JONGE LANDBOUWERS EN BELANGENVERTEGENWOORDIGERS AAN HET WOORD

In onze nieuwsbrief van september 2014 vertelde een ambitieuze Jannes Maes over zijn passie voor landbouw. Ongeveer drieënhalve jaar later polsen we graag naar hoe het nu met Jannes gaat. Omwille van Jannes' achtergrond bij Groene Kring, voelden we meteen ook hun nieuwe internationaal vertegenwoordiger, Céline Van Kerschaver, aan de tand. Twee vliegen in één klap dus!

Jannes Maes: van Groene Kring naar CEJA

In 2014 gaf Jannes aan dat hij in augustus van datzelfde jaar op een melkveebedrijf in Zeeland was begonnen werken. "Ik heb daar anderhalf jaar gewerkt, waarna ik naar een melkveebedrijf met vleeskalveren in Antwerpen ben getrokken. Ik leidde daar, net zoals in Zeeland, de melkveetak. Ik deed dat tot begin 2017."

"Daarnaast was ik sinds januari 2015 ook internationaal vertegenwoordiger van Groene Kring. Alles verliep toen heel snel want een half jaar later werd ik ondervoorzitter van CEJA. CEJA staat voor 'Conseil Européen des Jeunes Agriculteurs' en is een forum voor communicatie en dialoog tussen jonge boeren in de Europese Unie en de Europese beleidsmakers. CEJA viert dit jaar trouwens zijn 60-jarig bestaan en vertegenwoordigt maar liefst twee miljoen jonge boeren."

Bij CEJA kan je maximum twee mandaten uitvoeren, van telkens twee jaar. Tegen alle verwachtingen in wilde de toenmalige CEJA-voorzitter geen tweede mandaat opnemen. Op 6 juli 2017 werd Jannes verkozen tot CEJA-voorzitter. "Om de voeling met de realiteit te behouden, ben ik mijn broer (die mede-eigenaar is van het bedrijf, samen met mijn vader) beginnen helpen op het landbouwbedrijf. Het CEJA-voorzitterschap is een vrijwilligersmandaat. Daarnaast werk ik sinds juli 2017 ook deeltijds bij de Vlaamse Producenten Organisatie Varkenshouders (VPOV)."

CEJA focust zich net als Groene Kring op drie pijlers: beweging, opleiding en belangenverdediging. "Ongeveer acht keer per jaar komen we samen met de verschillende jongerenorganisaties die deel uitmaken van CEJA om aan interne besluitvorming te doen. De meeste organisaties komen dan hun standpunten verdedigen. Daarnaast hebben we uiteraard ook gewone interne vergaderingen, bilaterale meetings om onze belangen te verdedigen, vergaderingen met de Europese Commissie, het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie ... In maart gaan we bijvoorbeeld naar het Verenigd Koninkrijk om de gevolgen van de Brexit voor de jonge landbouwers te bespreken."

Uitdagingen voor jonge landbouwers in Vlaanderen

We vroegen Jannes welke uitdagingen hij voor jonge landbouwers, en landbouw in het algemeen, opmerkt voor de toekomst. Begin 2018 bracht het Vlaams Infocentrum land- en tuinbouw (VILT) bijvoorbeeld het nieuws dat het aantal landbouwers in de EU blijft dalen.

"Ik denk in de eerste plaats aan de grondenproblematiek. Je merkt bijvoorbeeld dat sommige ngo's en politici het gevoel hebben dat landbouwers hun gronden afschermen voor jongeren uit niet-landbouwachtergrond. Voor mij is het belangrijk dat we alle jongeren die voor het beroep kiezen, in hun keuze ondersteunen. Of ze een landbouwachtergrond hebben of niet, dat is niet zo van belang. Een geleidelijke bedrijfsovername kan dan inderdaad meer evident zijn, maar naast dat voordeel zie ik geen verschil. Verder is de toegang tot kapitaal uiteraard een grote uitdaging. "Inderdaad, ook de mestproblematiek en de vereenvoudiging van de administratie blijven uitdagingen", vult Céline aan.

"We merken ook op dat een deel van de bevolking hoge(re) eisen stelt, terwijl dit economisch niet altijd vertaald wordt in de markt. Dat is een internationaal probleem, dus dat moet volgens mij ook op Europese schaal worden aangepakt. De huidige uitdaging is hoe we dit alles op een duidelijke manier kunnen vertalen naar de beleidsmakers en de hele maatschappij."

Kersvers internationaal vertegenwoordiger Céline Van Kerschaver

Groene Kring is de grootste overkoepelende jongerenorganisatie in de Vlaamse land- en tuinbouwsector en telt meer dan 3.000 leden. Alle jongeren tussen 16 en 35 jaar met interesse voor land- en tuinbouw zijn er welkom. De nieuwe internationaal vertegenwoordiger van Groene Kring, Céline Van Kerschaver, is 23 jaar en komt uit het Oost-Vlaamse Maldegem. In juni 2017 behaalde ze haar master 'biowetenschappen land- en tuinbouw' en sinds september werkt ze

als doctoraatstudent bij de UGent. Daar werkt ze aan een landbouwproject over varkens. Haar ouders houden 290 zeugen en 55 melkkoeien en doen aan akkerbouw. Ze doen dit samen met haar jongste broer. Wanneer Céline wat vrije tijd heeft, helpt ze maar al te graag op het ouderlijk bedrijf. “Het is een uitlaatklep voor mij. Door ouder te worden is de liefde voor de sector alleen maar gegroeid. Er zijn niet veel sectoren waar de relatie tussen privé en werk zo sterk met elkaar verweven is.”

In de voetsporen van Jannes ...

Via haar studies is Céline terecht gekomen bij Groene Kring. “Doordat ik anderhalf jaar geleden lid ben geworden van een werkgroep van Groene Kring rond dierlijke veredeling, ben ik in de belangenwerking van Groene Kring terecht gekomen. Daar leerde ik Jannes kennen die toen internationaal vertegenwoordiger was. Hij vroeg me toen al of die functie iets voor mij zou kunnen zijn. Vorig jaar werd Jannes de nieuwe CEJA-voorzitter. Groene Kring zocht dus een nieuwe internationaal vertegenwoordiger. De functie sprak me wel aan maar ik vond mezelf niet de geschikte persoon omdat ik nog niet zo veel wist over het internationale beleid. Later moest ik voor mijn doctoraat naar Denemarken. De ervaring die ik daar opdeed en de contacten die ik legde met buitenlandse collega's waren zo vernieuwend en leuk voor mij dat ik me daarna kandidaat heb gesteld. Na de beslissing van het nationale bestuur ben ik uiteindelijk verkozen tot nieuwe internationaal vertegenwoordiger. Dit is een mandaat van drie jaar.”

Vinger aan de pols houden

Céline: “In deze functie is het heel belangrijk om de actualiteit op te volgen, zowel het Europees beleid als de landbouw in het algemeen. Daarnaast verdedig ik ook de standpunten van Groene Kring bij de CEJA-vergaderingen en probeer ik aanwezig te zijn op de voor ons belangrijke internationale evenementen. Binnen Groene Kring begeleid ik ook het intern proces om tot gedragen standpunten te komen.”

Jannes geeft ook mee dat Céline dé contactpersoon bij uitstek is voor leden van Groene Kring om hun standpunten te kunnen vertegenwoordigen.

Céline gaat voort: “Dat klopt! Het is ook mijn taak om aan te tonen dat onze middelen goed gebruikt worden. Per provincie wordt er een standpunt ingenomen. Dit gaat dan naar het nationaal bestuur, waar we proberen tot een compromis te komen. Dat resultaat draag ik dan uit naar CEJA, en Europa in het algemeen. Ook de omgekeerde beweging is belangrijk. Ik heb de indruk dat onze leden soms te weinig voeling hebben met het Europees beleid. Het is mijn persoonlijke ambitie om dat te versterken.”

Gewijzigde perceptie?

Jannes vertelde ons in 2014 dat het gevaar om de hoek loert dat landbouw als een industrie wordt gezien waarbij het dier of het product niet meer belangrijk is, maar waarbij enkel het economisch resultaat nog telt. We polsten of zijn perceptie nu gewijzigd is: “Als ik de laatste imago-enquête van VILT bekijk (deze enquête wordt om de vijf jaar gevoerd, n.v.d.r.) bevinden we ons op een status quo. Ik heb de indruk dat de landbouwers zelf een sterk imago hebben. Men gaat eerder wijzen naar de sector in plaats van naar de landbouwer zelf. Dat frustreert mij.”

Sterk inzetten op de media, is volgens Jannes en Céline dé uitdaging om hieraan tegemoet te kunnen komen. Dit is echter zeer moeilijk, beseffen ze beide. “Er wordt te weinig kritisch nagedacht. Maar we merken ook op dat de pers niet altijd beide partijen bevraagt of aan het woord laat. Ook onwetendheid of een gebrek aan kennis, speelt een rol. Als jonge landbouwers kunnen we hier een belangrijke rol in spelen. Het is belangrijk dat wij dit zelf bij vrienden, kennissen enzovoort naar buiten brengen op een persoonlijke manier. De landbouwsector is en blijft een mooie stiel, die we moeten blijven promoten!”

Jannes Maes en Céline Van Kerschaver.

VLUCHTELINGEN OP HET PLATTELAND: EEN OPSTAP NAAR INTEGRATIE

De keuze om op het platteland of in de stad te wonen heeft voor erkende vluchtelingen zowel voor- als nadelen. Volgens het VN-vluchtelingencommissariaat (UNHCR) verblijven de meeste vluchtelingen op globale schaal op het platteland. Maar het aantal vluchtelingen dat naar de stad trekt, zou toenemen. In Vlaanderen is er momenteel één LEADER-project dat inzet op de integratie van vluchtelingen op het platteland. Wij waren nieuwsgierig en legden ons oor te luister bij Michel Toremans van Caritas International. Michel vertelde ons meer over 'Project H: een opstap naar integratie'. De 'H' in de titel staat voor 'Hageland', want dit project werd goedgekeurd binnen het LEADER-gebied Hageland+. Het project heeft in eerste instantie als doel om te zorgen voor een kwalitatieve integratie van erkende vluchtelingen door hen te helpen met het vinden van geschikte huisvesting.

Vluchtelingen op het platteland

Een vluchteling is iemand die zijn land noodgedwongen verlaat omdat zijn/haar leven of vrijheid daar in gevaar is. Bovendien worden vluchtelingen niet beschermd in hun eigen land. We vroegen Michel naar de voordelen voor vluchtelingen om op het platteland te verblijven.

“De integratie van vluchtelingen in kleinere plattelandskernen verloopt vaak vlotter. Zo is de toegang tot overheden beter. Meestal zijn er in kleinere gemeenten verhoudingsgewijs ook minder vluchtelingen dan in grootsteden. Hierdoor worden deze mensen voor een stuk verplicht om zich te integreren in het bestaande sociale weefsel van een dorp of gemeente. Daardoor is de motivatie vermoedelijk hoger om de taal te leren en wordt het uitbouwen van een netwerk vergemakkelijkt. Wanneer vluchtelingen al kennissen of familie hebben in een bepaalde stad, zijn ze eerder geneigd om naar daar te trekken. Wanneer ze echter niet over een netwerk beschikken en er toch voor kiezen om in de stad te blijven, dan is de kans wel groter dat ze verloren lopen.”

Project H, een opstap naar integratie

Het projectsecretariaat van 'Project H, een opstap naar integratie' is gelegen in een oud postgebouw, vlak aan het station van Zichem. “Vanuit dit gebouw, ook wel 'den Tember' genoemd, willen Caritas International en het Centrum Algemeen Welzijn (CAW) Oost-Brabant, ondersteuning bieden aan erkende vluchtelingen die op zoek zijn naar een woning, maar momenteel nog in een lokaal opvanginitiatief (LOI) verblijven”, aldus Michel.

“Zolang een vluchteling nog niet erkend is, heeft hij recht op materiële opvang. Wanneer een vluchteling erkend is, moet hij op zoek gaan naar een woning. Deze zoektocht blijkt voor de nieuwkomers echter niet evident. Onder andere door de ligging van het opvangcentrum voor asielzoekers in Scherpenheuvel, vestigen vluchtelingen zich sinds twee jaar

in deze regio. Omdat sommigen hier al hun netwerk hebben opgebouwd, willen ze hier ook graag blijven. Daarom sloegen Caritas International en CAW Oost-Brabant de handen in elkaar. De deken van Diest is promotor van dit project”, legt Michel uit.

Als we Michel vragen naar de doelstelling van dit project zegt hij: “Wij geloven dat een goede kwalitatieve huisvesting bijdraagt tot een kwalitatieve integratie van mensen in de gemeenschap. Hiervoor vallen we terug op beroepskrachten maar vooral ook op lokale vrijwilligers. Samen met de erkende vluchtelingen gaan we tijdens wekelijkse bijeenkomsten op zoek naar een passende woning. We zijn er van overtuigd dat dit ook een toegevoegde waarde creëert voor de gemeenschap.”

Michel Toremans voor het gebouw 'den Tember'.

“Naast de kwalitatieve huisvesting gaan we ook op zoek naar opleidingsmogelijkheden en tewerkstelling voor de erkende vluchtelingen die zich in het Hageland willen vestigen. Om de slaagkansen van deze doelgroep te verhogen, wordt hiervoor ook naar samenwerking gezocht met reeds bestaande initiatieven. Deze doelstellingen proberen we aan de hand van groepssessies en bijeenkomsten waar te maken.”

Housingcafés: op zoek naar geschikte huisvesting

Michel: “Als een asielzoeker aankomt in België heeft hij ‘recht op bed, bad en brood’. Asielzoekers worden tijdens hun asielprocedure opgevangen in onder andere collectieve opvangcentra. Voor de meeste asielzoekers geldt dat, zodra ze een erkenning krijgen, ze overgeplaatst worden naar een lokaal opvanginitiatief (LOI). De LOI’s worden door de OCMW’s beheerd. Vanaf dan hebben de erkende vluchtelingen maar beperkte tijd om samen met de begeleiders van het LOI een woning te vinden op de privémarkt. Met ‘project H: een opstap naar integratie’ willen we vluchtelingen en lokale besturen ondersteunen in deze zoektocht en gaan vrijwilligers samen met hen op zoek naar huisvesting in het Hageland. Dit gebeurt via de zogenaamde housingcafés. Een eerste housingcafé is gepland voor einde maart.”

“Via de housingcafés willen we een keer per week met een groep mensen samenkomen om op zoek te gaan naar een woning. Vrijwilligers helpen dan met het maken van een afspraak voor het bezichtigen van een huis, of proberen via gesprekken met huiseigenaars eventuele vooroordelen weg te werken. Hier is nood aan, omdat erkende vluchtelingen het Nederlands nog niet helemaal tot in de puntjes beheersen. De vrijwilligers leren de erkende vluchtelingen ook bepaalde gewoontes aan. Zo is het niet slecht om ons afvalsorteersysteem nog eens toe te lichten. De vluchtelingen weten ook niet altijd goed om te gaan met rekeningen van bijvoorbeeld nutsvoorzieningen of hoe ze het meest efficiënt kunnen omgaan met energie.

Daarnaast volgen we ook de verhuurders op tijdens de verhuurperiode. Wij houden ook lijsten bij van solidaire huiseigenaars en lijsten van wie al werd gecontacteerd”, zegt Michel.

‘Den Tember’ als sociale ontmoetingsplaats

Het uiteindelijke projectdoel reikt verder dan het organiseren van de housingcafés op zich. Michel vertelt: “Het is ook de ambitie van de projectpromotoren om te starten met workingcafés. Dan wordt er op jaarbasis op zoek gegaan naar opleidingsmogelijkheden en werkgelegenheid voor de erkende vluchtelingen. Zo onderzoeken we mogelijkheden bij lokale ondernemers, zowel binnen horeca, industrie als landbouw en fruitteelt. De mogelijkheid bestaat om in andere verder liggende gemeenten dezelfde activiteiten uit te bouwen.”

“Daarnaast gaan we ook starten met wat we ‘een vestiaire’ noemen. Met ‘een vestiaire’ bedoelen we eigenlijk kledij die we via donaties hebben gekregen en die we tentoonstellen in een vestiaire. Vluchtelingen komen namelijk met erg weinig bezittingen aan in België en hebben vaak een tekort aan kledij. Dit willen we graag opentrekken naar iedereen die daar nood aan heeft, via doorverwijzing van het OCMW. Als de mensen dan iets zien dat ze kunnen gebruiken, mogen ze dat meenemen. In april zou ook de eerste voedselbedeling plaatsvinden in ‘den Tember’ via een samenwerking met Sint-Vincentius, de Voedselbank. We willen van ‘den Tember’ een sociale ontmoetingsplaats maken.”

Michel: “We hebben zeker niet de ambitie om iemand anders zijn werk over te nemen. We zoeken daarentegen wel naar samenwerkingsmogelijkheden met andere organisaties. Het project kan niet slagen zonder zijn partners, maar zeker ook niet zonder zijn vrijwilligers”.

LEADER, als duwtje in de rug

Als we vragen of dit project ook mogelijk was geweest zonder LEADER, stelt Michel: “De LEADER-middelen waren de katalysator om het project op te starten. We gebruiken de middelen voor de personeelskost, de huur van het gebouw ‘den Tember’ en de projectuitvoering. Ikzelf ben voltijds op dit project gedetacheerd door Caritas International. Dat er een behoefte was aan dit initiatief hadden we wel door, maar de LEADER-middelen hebben de opstart mogelijk gemaakt.”

AGENDA

12 mei - Europa in je buurt

Naar aanleiding van de Europadag organiseren we samen met collega's van de drie andere Europese Structuur- en Investeringsfondsen van Vlaanderen activiteiten voor jong en oud. Kom zeker langs tussen 12u en 17u op het Martelarenplein in Leuven!

25 mei - Studienamiddag innovatie i.s.m. het Waals Ruraal Netwerk

Meer informatie volgt weldra in de agenda op onze website: www.ruraalnetwerk.be.

VARIA

Planning 2018

Jaarlijks bevragen we onze stakeholders in verband met de planning voor het volgende jaar. Zo stemmen we onze werking nóg meer af op uw behoeften. We zijn namelijk steeds op zoek naar goede praktijkvoorbeelden, prangende thema's die u graag aan bod wil zien komen, eigen activiteiten die u in de kijker wil zetten ...

Bij de opmaak van onze jaarplanning van 2018 hebben we zoveel mogelijk rekening proberen te houden met de input die we kregen. U vindt onze jaarplanning voor 2018 op <https://ruraalnetwerk.be/node/2568>.

European Network for Rural Development

Op de website <https://enrd.ec.europa.eu/> vindt u interessante info over de recentste ontwikkelingen op het Europese platteland. Er wordt elke maand een project in de kijker gezet. Daarnaast vindt u op de website ook een projectendatabank, een databank met alle LEADER-gebieden van de EU-lidstaten, opvolging van het plattelandsbeleid enzovoort. Zeker een kijkje waard!

Oproep stakeholderoverleg

Het Vlaams Ruraal Netwerk organiseert enkele keren per jaar een stakeholderoverleg over een specifiek thema. Zo kwamen we eerder al samen rond de thema's jonge landbouwers, innovatie, weerbaarheid en verduurzaming van de landbouwsector, opleiding en vorming, maar ook rond multifunctionele landbouw.

Tijdens een stakeholderoverleg willen we een bepaald thema uitdiepen, kunnen de aanwezigen voorstellen geven voor bijvoorbeeld een studiedag, worden noden die leven op het platteland onder de aandacht gebracht ... We willen mensen bereiken die werken rond het specifieke thema dat zal behandeld worden. Maar uiteraard is iedereen welkom om mee te denken. Wil u een thema onder de aandacht brengen? Of wil u graag op de hoogte worden gehouden van dit initiatief? Laat het ons dan zeker weten en stuur een mail naar vlaamsruraalnetwerk@vlaanderen.be.

Hopelijk tot op één van onze volgende evenementen!

Contact

Vlaams Ruraal Netwerk
Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij
Koning Albert II-laan 35, bus 40, 1030 Brussel
T. +32(0)2 552 77 39
vlaamsruraalnetwerk@vlaanderen.be
www.ruraalnetwerk.be

Colofon

Deze nieuwsbrief werd gerealiseerd door het Vlaams Ruraal Netwerk, in uitvoering van het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2014-2020 (PDPO III).

Foto's © Departement Landbouw en Visserij: cover, pag. 2, pag. 3, pag. 5, pag. 6

v.u. Jules Van Liefferinge